

Asia: VN/14214/2025

**Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle apteekkitalouden uudistusta ja lääkesäästöjen toimeenpanoa koskevaksi lainsäädännöksi ja siihen liittyviksi asetusmuutosehdotuksiksi**

**Lausunnonantajan lausunto**

**Huomionne lääkkeiden hintasääntelyyn ja lääketaksaan liittyvistä muutosehdotuksista.**

-

**Huomionne apteekkiveroon liittyvistä muutosehdotuksista.**

-

**Huomionne rajattuun itsehoitolääkevalikoimaan liittyvistä ehdotuksista.**

-

**Huomionne itsehoitolääkkeiden myyntikanavan laajennukseen liittyvistä ehdotuksista.**

-

**Huomionne itsehoitolääkkeiden vähittäismyyntilupiin liittyvistä ehdotuksista.**

-

**Huomionne lääkeasetukseen sisältyvistä ehdotuksista.**

-

**Huomionne lääkemääräyksestä poikkeavaan lääkkeiden toimittamiseen tai lääkemääräysten ilmeisten virheiden korjaamiseen liittyvistä muutosehdotuksista.**

-

**Huomionne lääkekorvausten ehdolliseen korvattavuuteen liittyvien palautusmaksujen kohdentamiseen liittyvistä muutosehdotuksista.**

-

## **Huomionne esityksen ja esittelymuistioiden perusteluista.**

-

## **Huomionne esityksen ja esittelymuistioiden vaikutusten arvioinnista.**

-

## **Huomionne muista esityksessä olevista ehdotuksista.**

-

## **Vapaamuotoiset lausumat hallituksen esityksen luonnoksesta.**

Asianumero VN/14214/2025

Hankenumero STM044:00/2025

Pohjolan Apteekkariyhdistyksen lausunto hallituksen apteekkiuudistuksesta

Hallituksen esitys on ristiriidassa hallitusohjelman tavoitteiden kanssa ja se vaarantaa maankattavan apteekkiverkoston toiminnan sekä apteekkien taloudelliset toimintaedellytykset. Pohjolan apteekkariyhdistyksen alueella valtaosa apteekeista on pieniä ja 20 % toimipisteistä on hyvin pieniä sivuapteekkeja. Kainuun osalta sivuapteekkeja on lähes 30 %. Näiden merkitys on kuitenkin suuri alueen terveyspalveluiden tuottajina.

Lääketaksa ja apteekkivero muodostavat kokonaisuuden, jonka vaikutuksia ei ole arvioitu riittävästi yhdessä. Apteekkiveron sivuapteekkivähennyksen suhteen esityksessä todetaan, ettei lain valmistelijatkaan ole pystyneet arvioimaan sen vaikutuksia. Veromallin muutokset siirtäisivät monia apteekkeja korkeampiin veroluokkiin, mikä pakottaisi osan ylläpitämään tappiollista liiketoimintaa ja heikentäisi farmaseuttisten palveluiden laatua ja saavutettavuutta.

Esitetty 30 miljoonan euron säästötavoite on liian suuri, sillä taksaleikkaukset, itsehoitolääkkeiden myyntikanavan laajennus, inflaatio ja reseptihintojen lasku heikentävät apteekkien kannattavuutta merkittävästi. 2000-luvulla jo tehdyt säästötoimet ovat johtaneet myyntikatteen merkittävään supistumiseen. Samanaikainen sähköisen lääkemääräyksen käyttömaksujen korotus lisää apteekkien kustannuksia. Apteekki ei voi siirtää kustannusten nousua lääkkeiden hintoihin, koska hintalautakunta ja lainsäädäntö määräävät lääkkeiden hinnat.

Esityksessä oleva apteekkiveron myyntikatepohjaisuus on hyvä uudistus. Mutta esitetty toimintatapa kohtelee epäoikeudenmukaisesti erityisesti pieniä pääapteekkeja, joilla on pieni sivuapteekki. Näistä Pohjolan apteekkariyhdistys on erityisesti huolissaan. Ne joutuisivat veron piiriin ensimmäistä kertaa samanaikaisesti sivuapteekkivähennyksen poistamisen kanssa. Nollaveroraja on asetettu liian matalalle ja ylimmän portaan alaraja on liian matala. Apteekkivero on alun alkaen

tarkoitettu mahdollistamaan myös pienempien apteekkien toiminta, nyt siitä on tulossa pienille apteekeille uhka.

Sivuapteekkivähennys on välttämätön maankattavan apteekkiverkoston säilyttämiseksi. Sen poistaminen johtaisi sivuapteekkien lopettamiseen erityisesti harvaan asutuilla alueilla. Sivuapteekissa on usein alueen ainoa terveydenhuollon ammattilainen. Sivuapteekit tarjoavat maksutonta, matalan kynnyksen farmaseuttista neuvontaa, joka tukee lääkitysturvallisuutta ja vähentää muun terveydenhuollon kuormitusta. Siksi pieniä apteekkeja ja sivuapteekkeja on erityisesti suojeltava.

Sivuapteekkivähennys voitaisiin toteuttaa helposti pää- ja sivuapteekkien yhteenlaskettuun myyntikatteeseen perustuen euromääräisenä. Tämä voisi olla eri summa riippuen siitä, onko sivuapteekki luvan ehtona vai onko kyseessä sivuapteekkioikeus. Tämä malli huomioisi sivuapteekkien aiheuttamat lisäkustannukset, kuten henkilöstö- ja toimitilakulut, jotka on helppo laskea.

Myyntikatepohjaisessa apteekkiverossa tulisi huomioida inflaatiokorjaukset. Annosjakelun myyntikate on heikko, ja sen kustannukset tulee huomioida apteekkiveron laskennassa kokonaisuudessaan, mukaan lukien annosjakeluyksiköiden kustannukset. Muuten annosjakelua tekevien apteekkien verotus kiristyisi epäoikeudenmukaisesti. Annosjakelu on julkiselle terveydenhuollolle kuluja vähentävä tapa toimia.

Esitysluonnos rankaisee apteekkeja, jotka itse valmistavat lääkkeitä (ex tempore), koska työstä perittäisiin apteekkiveroa. Tämä voisi johtaa yksityisten apteekkien lääkevalmistuksen loppumiseen ja huoltovarmuuden heikkenemiseen.

Apteekarit toimivat toiminimiyrittäjinä ja vastaavat henkilökohtaisesti apteekin taloudesta. Esitysluonnoksen aiheuttamat taloudelliset heikennykset voivat johtaa henkilökohtaisiin konkurssiin, mikä on ristiriidassa perustuslain omaisuudensuojan ja elinkeinovapauden kanssa. Lääkelain mukaan apteekkari ei voi luopua toiminnasta ennen kuin uusi apteekkari ottaa apteekin haltuunsa, mikä vaikeuttaa kannattamattomaksi muuttuneen toiminnan lopettamista. Apteekarilla tulisi olla oikeus lopettaa toiminta välittömästi kannattamattomuuden ilmetessä.

Esitys itsehoitolääkkeiden myyntikanavien laajentamisesta on ristiriidassa rationaalisen lääkehoidon ja lääkepoliittisten tavoitteiden kanssa. Apteekkien farmaseuttinen neuvonta on keskeistä lääkitysturvallisuudelle ja kustannussäästöille. Myyntikanavien laajentaminen lisää lääkkeiden kulutusta ja lääkkeiden virheellistä käyttöä. Rajattu itsehoitolääkevalikoima sisältää valmisteita, joilla on merkittäviä yhteisvaikutuksia, eikä niiden myynti apteekkien ulkopuolella ole siksi suositeltavaa. Itsehoitolääkkeiden myyntikanavalaajennus ei todennäköisesti laske hintoja, koska päivittäistavarakaupan keskittyneisyys ja kannattavuus ovat korkeita. Hallituksen esitysluonnos ei kiellä tukku- ja vähittäisluvan myöntämistä saman omistajan piiriin, mikä voi johtaa vertikaaliseen integraatioon ja kilpailun vähenemiseen. Tämä riski on merkittävä, kun päivittäistavaraketjut voivat

suosia omia tuotteitaan ja vaikuttaa lääkkeiden saatavuuteen ja hintoihin. Apteekkien kilpailu kohdistuu palvelun laatuun ja neuvontaan, mikä tukee lääkitysturvallisuutta.

Kelan tilitysmenettelyä olisi kehitettävä apteekkien rahoitusrasituksen keventämiseksi. Samoin tulisi säätää laki kalliiden lääkkeiden palautusoikeudesta tukkuun, jotta apteekit eivät joudu kantamaan kohtuuttomia riskejä.

Tärkeintä olisi turvata lääkehuollon saavutettavuus, lääkitysturvallisuus ja apteekkien toimintaedellytykset.

Saastamoinen Jyri  
Pohjolan apteekkariyhdistys